

CURIER

ECONOMIC — LEGISLATIV

CONTRACTELE DE EXPORTURI COMPLEXE ȘI GESTIUNEA LOR

1. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Cadrul legal, respectiv reglementarea de bază la noi a exporturilor complexe își găsește sediul în Decretul nr. 242/1974, care la art. 2 prevede: „prin exporturi complexe în sensul prezentului Decret se înțeleg exporturile unor ansamble de furnituri, instalații sau părți de instalații, realizate pe bază de cercetări, studii sau proiecte tehnologice pentru un anumit obiectiv, împreună cu tehnologii, licențe, know-how, asistență tehnică la lucrări de proiectare, construcții-montaj punere în funcțiune și recepție, cu garantarea parametrilor tehnologici, precum și piesele de schimb și unele materiale aferente.

De asemenea, sînt exporturi complexe lucrările geologice de prospectare-explorare și lucrările de exploatare pentru substanțe minerale utile, solide și fluide, prelucrarea produselor miniere, executarea în totalitate sau parțial a lucrărilor de construcții-montaj, pentru obiectivele prevăzute la alin. 1, executarea în străinătate de foraje de sonde, construcții de schele, de instalații și conducte magistrale de transport, depozitare și distribuție a produselor petroliere și gazelor naturale precum și realizarea de obiective în domeniul agriculturii, amenajărilor hidrotehnice, lucrări silvice, organizarea exploatărilor forestiere și alte asemenea“.

Rezultă din textul citat că exporturile complexe reprezintă o serie de activități cu trăsături și elemente dintr-o multitudine de operațiuni comerciale, fără să se suprapună nici una dintre acestea; vânzarea internațională, asistența tehnică, transferul de licențe, know-how, consulting, engineering și construcții-montaj.

Așadar, dacă unele aspecte generale ale exporturilor se regăsesc în conținutul acestor operațiuni de comerț exterior, împreunarea unor activități atât de deosebite nu poate să nu transforme această formă de comerț într-o activitate cu un specific pronunțat.

Complexitatea juridică alăturată complexității obiectului, determină o figură deosebită atât contractelor interne cit și contractelor externe, care se încheie pentru exportul de instalații complexe.

Este de menționat că, Legea nr. 1/1971 acordă o importanță aparte acestor contracte prin aceea că la art. 7, alin. 4, prevede: „Principalele contracte de import și export — în mod deosebit exportul și importul de utilaje complexe și acțiunile de cooperare în producție — sînt semnate de directorul general al centralei industriale“.

Deci, din textul citat rezultă că legiuitorul consideră contractele de exporturi complexe drept contracte principale de comerț exterior, impunînd condițiile deosebite de semnare în raport cu celelalte contracte.

De asemenea, Legea nr. 3/1979 privind modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969 consacra la art. 58 „contractele de cooperare privind exporturile complexe — instalații și obiective executate în străinătate — se încheie și se realizează în condițiile prevăzute prin Decret al Consiliului de Stat, de către centralele industriale și alte unități economice, în calitate de furnizor general“. Furnizorul general răspunde de realizarea exportului complex în condițiile și la termenele prevăzute în contractul extern, în care scop trebuie să asigure:

a — contractarea utilajelor, materialelor, subansamblelor, liniilor tehnologice, echipamentelor cu subfurnizorii, a lucrărilor de cercetare și proiectare cu proiectantul general, precum și a lucrărilor de construcții-montaj și serviciilor de specialitate cu antreprenorul general;

b — livrarea, recepția și transportul instalațiilor, utilajelor, materialelor și documentațiilor, controlul calității acestora, conform reglementărilor în vigoare;

c — punerea în funcțiune a instalației contractate, efectuarea probelor pentru demonstrarea realizării parametrilor proiectați, executarea eventualelor remedieri, predarea

nr. 52 1984

nr. 25 1984

Revista
ECONOMICA

instalației și îndeplinirea obligațiilor în perioada de garanție conform prevederilor contractului extern ;

d — asistența tehnică și pregătirea personalului, beneficiarului extern, în țară sau pe șantierele din străinătate, în condițiile convenite cu partenerii străini ;

e — eficiența și competitivitatea exporturilor complexe și încasarea în termen a drepturilor cuvenite pentru livrările și lucrările executate.

2. UZANȚE PE PLAN INTERNAȚIONAL

La baza reglementărilor privind comerțul internațional stau o serie de factori care influențează conținutul normelor de drept și respectiv al uzanțelor.

În virtutea puterilor suverane de a decide asupra direcțiilor și modalităților de dezvoltare economico-socială, statele lumii adoptă o serie de instrumente de natură legală, menite să reglementeze diferite sectoare de activitate între care și relațiile economice externe.

În mod concret, reglementarea relațiilor economice externe este determinată de mai mulți factori principali, între care :

— gradul de dezvoltare a economiilor naționale, inclusiv a diferitelor sectoare specifice ale acestora și dependența lor la piețele externe ;

— vulnerabilitatea diferitelor sectoare economice față de concurența externă ;

— prevederile diverselor înțelegeri, aranjamente și acorduri bi și multilaterale la care statele sînt părți.

Avînd în vedere importanța relativă a acestor factori, autoritățile statale adoptă instrumente juridice adecvate, menite să guverneze participarea la diviziunea internațională a muncii.

Ansamblul instrumentelor juridice conturează și definesc între altele politicile comerciale — tarifare și netarifare, politicile statelor în domeniul valutar și în domeniul investițiilor de capital extern, în cel al proprietății industriale etc.

Cunoașterea acestor instrumente și politici de către exportatori, prezintă o importanță deosebită, deoarece ea permite evaluarea, în cunoștință de cauză, a posibilităților și, eventual a costurilor probabile ale pătrunderii pe piețele externe.

Eforturile complexe destinate realizării de obiective industriale, implică furnizarea și montarea instalațiilor tehnologice, precum și lucrări de construcții-montaj, construcții și inginerie civilă, pentru care pot avea la bază unul sau mai multe contracte comerciale internaționale cu un conținut diferit, în funcție de activitățile pe care le acoperă fiecare dintre ele.

Față de multitudinea formelor pe care le poate îmbrăca un contract de exporturi complexe, uzanțele internaționale au consacrat trei tipuri principale de contracte : contracte separate ; contracte globale ; contracte cu predarea la cheie.

Ultimele două tipuri de contracte prezintă importanță în tehnica subcontractării.

Pe plan internațional, ca urmare a eforturilor de unificare a dreptului cit și a uzanțelor comerciale, au fost elaborate în domeniul realizării de obiective industriale (exporturi complexe) următoarele reglementări mai importante :

— condiții generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 ;

— condiții generale de montaj C.A.E.R. 1973 ;

— condiții generale pentru furnizarea de materiale de echipamente nr. 188 A și 574 A C.E.E./O.N.U. ;

— condiții generale pentru montajul în străinătate al materialelor de echipamente nr. 188 D și 574 D C.E.E./O.N.U. ;

— articole adiționale pentru supravegherea montajului materialelor de echipament în străinătate nr. 118 B și 574 B C.E.E./O.N.U. ;

— ghid pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale — C.E.E./O.N.U. ;

— ghid privind transferul de tehnologie O.M.P.I./1977 ;

— contracte tip pentru realizarea exporturilor complexe întocmite de furnizorii acestor exporturi ;

— condiții generale impuse investitorilor străini (ex. Iraq) pentru contractarea de construire a unor obiective complexe.

Din cele de mai sus rezultă că raporturile juridice care se perfectează de întreprinderile de comerț exterior cu parteneri externi privind exporturi complexe au un cadru juridic diferit în funcție de natura raporturilor stabilite de țara noastră pe calea tratatelor internaționale cu țările ai căror rezidenți sînt parteneri contractuali.

În raporturile contractuale cu partenerii din țări socialiste membre ale C.A.E.R. sînt aplicabile C.G.C.—C.A.E.R. 1968/1975 și C.G.M.—C.A.E.R. 1973 care au valoare de convenții, constituind adevărate izvoare de drept. Evident, alături de aceste norme de drept internațional, părțile pot adopta și alte prevederi din uzanțele internaționale, astfel, în preambulul C.G.M.—C.A.E.R. 1973 se precizează că „toate contractele pentru lucrări de montaj trebuie să corespundă prezentelor condiții generale de montaj. În acele cazuri în care, la încheierea contractului părțile vor ajunge la concluzia că lucrările de montaj ce urmează a fi executate au un caracter deosebit și, ca atare, sînt necesare abateri de la unele prevederi ale prezentelor condiții de montaj, ele pot conveni aceasta prin contract“.

Raporturile juridice pentru realizarea de obiective complexe (fabrici, uzine, combinate, hidrocentrale, silozuri etc.) cu parteneri din țări nesocialiste se fundamentează în principal, pe clauzele înscrise în contractele comerciale internaționale încheiate, ale căror prevederi constituie legea părților. Părțile au toată libertatea ca prin voința lor să adopte oricare din uzanțele internaționale redată mai sus, total sau parțial.

▶ PARTICIPANȚI CONTRACTUALI PENTRU EXPORTURI COMPLEXE

Pentru exporturile complexe, întreprinderile de comerț exterior (Uzinexportimport și Industrialexportimport) utilizează contractul sub forma contractului cu predarea „la cheie“.

În general întreprinderile de comerț exterior amintite mai sus folosesc modele de contract care țin seama de ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale (fabrici, uzine, combinate, fabrici de ciment etc.), evident cu luarea în considerare și respectarea dreptului român în această materie.

Totuși, în funcție de legislația națională a unor țări, contractele trebuie adaptate condițiilor generale impuse de parteneri cum este cazul în Iraq, Siria, Algeria și altele.

Potrivit legislației noastre, participanții la încheierea și executarea contractelor de exporturi complexe sînt :

- furnizorul general extern ;
- furnizorul general intern ;
- subfurnizorul de utilaje, mașini, echipamente, materiale etc. ;
- proiectantul general privind lucrările de cercetare și proiectare ;
- antreprenorul general privind lucrările de construcții.

Ca parteneri străini pot participa, ca regulă generală, persoane juridice sub formă de societăți comerciale sau organizații economice cu participare statală.

4. OBIECTUL CONTRACTULUI

După cum s-a arătat în definiția noțiunii de exporturi complexe, obiectul unor astfel de contracte deși definit pe scurt (de exemplu o fabrică de ciment cu o linie sau mai multe cu o capacitate de x tone pe zi, o rafinărie cu o capacitate de prelucrare după un anumit sistem), totuși el este foarte complex ; ca regulă, articolul din contract îl definește într-un mod rezumat, fiind însă detaliat și condiționat de o serie de obligații în realizarea lui, prin anexe și chiar capitole întregi din cuprinsul contractului.

Obiectul contractului poate consta din livrarea de către vânzător, în limitele și condițiile prevăzute în contract a proiectelor documentației tehnice și tehnologice, a mașinilor, echipamentelor, instalațiilor, pieselor de schimb și accesoriilor, acordarea de asistență tehnică, executarea lucrărilor de construcții, a montajului (sau numai a unora dintre acestea) pentru construirea de către cumpărător a unui obiectiv industrial sau toate acestea pe seama vânzătorului cu predarea obiectului „la cheie”.

Sub această formulă de contractare (clef en main, în franceză sau turn-key, în engleză) se realizează obiective industriale de către vânzător, care este în acest caz furnizor general și care își asumă obligația de a le preda cumpărătorului în stare de exploatare potrivit prevederilor contractuale.

Această activitate de exporturi complexe care poate fi considerată ca o formă superioară de comerț exterior și de cooperare economică internațională, s-a dezvoltat considerabil în ultimii 10 ani, în special în raporturile cu țările în curs de dezvoltare.

În C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 obiectul material al contractului este denumit fabrici și instalații complete (par. 11, pct. 2), mașini și utilaje (par. 14, pct. 1), utilaje complexe mari (par. 26, pct. 6), mașini grele și utilaje mari (par. 29, pct. 1, lit. c), fabrici complexe și instalații complexe (par. 29, pct. 2), utilaje mari de fabricație specială (par. 85, pct. 1).

Condițiile generale pentru furnizarea și montajul materialelor de echipament de import și export nr. 188 A și 574 A ale C.E.E./O.N.U. folosesc denumirea de „materiale” care este definit într-o notă : mașini, aparate, materiale și alte obiecte pe care constructorul trebuie să le furnizeze în condițiile contractului.

În legătură cu obiectul contractului o grijă deosebită trebuie acordată clauzelor relativ la documentație și să se prevadă expres normele valabile în țara noastră și în țările de origină în cazul unor importuri de completare, accesorii speciale și S.D.V.-uri aferente echipamentelor, seturi de scule consumabile și piese de schimb necesare unei producții de x luni în condiții normale de lucru, și obligația de a se acorda asistență tehnică necesară.

Cu privire la definirea obiectivului contractului se pune problema SERVICE-ului, obligație ce revine vânzătorului.

Potrivit H.C.M. 576/1971 prin SERVICE se înțelege asigurarea de prestări de servicii și asistență tehnică privind montajul, punerea în funcțiune, efectuarea de probe, funcționarea, remedierile și reparațiile, urmărirea comportării în exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și altor produse livrate în cadrul termenului de garanție și post garanție, pregătirea și îndrumarea personalului beneficiarului extern, precum și orice măsuri menite să faciliteze alegerea, achiziționarea și utilizarea unui produs.

Această reglementare a fost îmbunătățită prin Decret al Consiliului de Stat nr. 117/1981 privind asigurarea pieselor de schimb și organizarea activității de Service și asistență tehnică în străinătate pentru produsele de export.

Legat de obiectul unui contract de exporturi complexe trebuie menționate o serie de obligații ce revin cumpărătorului care din experiență, în măsura în care ele nu sînt precizate suficient în contracte, conduc la neînțelegeri la plăți sau întâzieri în realizarea obiectivului.

Considerăm ca importante următoarele obligații :

— să pună la dispoziția vânzătorului informații privind teritoriul, studii topografice, hărți, date geotehnice pentru elaborarea proiectelor ;

— să procure echipamente și materiale de completare conform listelor separate anexate la contract, răspunzînd de calitatea acestora ;

— să obțină autorizațiile necesare pentru construirea obiectivului și pentru importul furniturii ;

— să execute proiecte și desene de execuție pentru clădiri, construcții și instalații în conformitate cu proiectele, datele de proiectare și specificațiile generale transmise de vânzător ;

— să pregătească legături de cale ferată electrice și linii de telefon, conducte de apă și sisteme de canalizare ;

— să asigure pe întreaga perioadă contractuală energia electrică, combustibil, echipament de ridicare, mijloace de transport, echipament de apărare contra incendiilor conform proiectelor și documentației ;

— să asigure materialele necesare pentru construcții și montajul obiectivului care nu sînt prevăzute a fi livrate de vânzător ;

— să asigure paza șantierului ;

— să asigure transportul echipamentelor și materialelor la locul de montaj, depozitarea și conservarea corespunzătoare a acestora ;

— să asigure contra tuturor riscurilor pe răspunderea și cheltuiala sa, fiecare lot de echipamente, proiecte, documentație de la data livrării pînă la recepție ;

— să sprijine pe vânzător în înregistrarea locală a brevetelor pentru mașini, procedee tehnologice etc., ce se livrează în cadrul contractului, obținînd prioritățile și avantajele prevăzute de lege. Asemenea cerință nu a fost

prevăzută pînă în prezent și credem că este o scăpare din partea întreprinderilor noastre ;

— să ia măsurile cerute pe plan local de protecția muncii și securitatea muncii, pentru evitarea accidentelor pe șantier ;

— să sprijine pe vânzător pentru înregistrarea firmei. Deși înregistrarea nu s-a cerut în Siria, recent s-a legiferat obligația firmelor străine de a se conforma.

5. PREȚUL

Prețul este unul din elementele cele mai importante ale contractului și în special pentru livrarea unei instalații complexe sau realizarea „la cheie” a unui obiectiv industrial.

Prețul, de regulă se stabilește în mod global, cu specificarea prețului pentru fiecare din activitățile vânzătorului ; prețul echipamentelor și mașinilor, prețul proiectelor, documentației tehnice și tehnologice, prețul licențelor de brevete, prețul asistenței tehnice, prețul pieselor de schimb etc.

Fie că este rezultatul tratativelor sau al unei licitații internaționale, prețul are o importanță deosebită privit dintr-un dublu unghi de vedere.

a) Din punct de vedere economic-comercial, la stabilirea prețului extern trebuie avute în vedere pe de o parte alinierea la nivelele de preț ale firmelor concurente de pe piață, iar pe de alta, asigurarea unor indicatori de eficiență corespunzători (cursuri de revenire, prețuri specifice pentru furnitură, aport valutar om-lună pentru asistență tehnică sau lucrări de construcții-montaj) precum și acoperirea tuturor cheltuielilor externe necesare realizării exportului respectiv (import de completare, cheltuieli de derulare a contractului și de coordonare șantier, servicii, riscuri și penalizări eventuale, cheltuieli cu asistența tehnică, pentru construcții-montaj, transport extern, cheltuieli locale etc.).

La încheierea contractelor, beneficiarii externi impun fie prin caiete de sarcini — cazul licitațiilor, fie în tratative, ca prețul extern să fie exprimat și/sau plătit în totalitate (practica celor din țări vest-europene) sau parțial în valută națională. În aceste condiții avînd în vedere ca în cazul exprimării prețurilor în valute naționale cu tendințe de depreciere valutară să se prevadă în contract o clauză valutară, respectiv ca plățile să se efectueze la cursul valutei naționale/\$ sau coș valutar de la data fiecărei livrări.

În cazul în care prețul este exprimat într-o valută națională cu tendințe de depreciere, iar plata se face în altă valută (\$), trebuie prevăzută în contract ca plățile să se efectueze la cursul valutei naționale/valută de plată (\$) de la data contractului.

Operațiunile de comerț exterior și eficiența economică internațională se fundamentează conform „Metodologiei privind întocmirea unitară a notelor de fundamentare pentru exporturile R.S.R. și modul de lucru al Comisiei guvernamentale pentru prețuri externe și eficiența comerțului exterior”.

Indicatorii de eficiență și condițiile de plată ale acestor operațiuni elaborate conform actelor normative susmenționate de către I.C.E.-uri și centralele industriale se

supun avizării prealabile a Comisiei de eficiență a ministerului economic, după care cu avizele organelor centrale de sinteză (M.F., B.R.C.E., C.S.P. și C.S.P.P.) se înaintează pentru avizare sau aprobare (conform competențelor acordate) la Comisia guvernamentală pentru prețuri externe și eficiența comerțului exterior.

În baza recomandărilor primite la Comitet guvernamentală operațiunile trebuie retratate total sau parțial (prețuri, condiții de plată, garanții, clauze contractuale), după care se revine cu o notă de informare asupra tratativelor purtate.

De obicei notele de fundamentare se întocmesc în prealabil încheierii contractului extern.

În cazul operațiunilor care se referă la licitații se aprobă mai întîi participarea la licitații după care, dacă operațiunea mai comportă tratative la preselectare se revine la Comisie cu informarea finală.

b) Din punct de vedere juridic — trebuie avut în vedere că în cazul unui preț global acesta nu poate fi modificat chiar dacă se face dovada că prețul unor componente ale obiectivului nu au fost incluse.

Este de subliniat atenția care se impune pentru includerea în prețul global a unor subsansamble care constituie importuri de completare și, este știut că în funcție de modul de apreciere și negociere a acestor importuri pot fi realizate aporturi valutare suplimentare, care tot astfel pot fi înregistrate pierderi care se reflectă în eficiența exportului complex în cauză.

Indicațiile și orientările pe linia exporturilor de instalații complexe sînt de natură a înlocui importurile de completare din țări cu furnitură românească.

Deoarece realizarea unui obiectiv complex cît și creditul au o perioadă îndelungată (construirea obiectivului 1—3 ani, creditul 2—8 ani și chiar mai mult) este de dorit în măsura în care nu se impune altfel de către beneficiarul extern să se prevadă clauza de revizuire a prețului și a altor clauze de consolidare a contractului.

6. REGLEMENTAREA MODALITĂȚILOR DE PLATĂ

Pentru garantarea încasării prețului precum și modalitățile de plată, în contractele de exporturi complexe se prevăd o serie de clauze prin care se reglementează detaliat și precis condițiile în care cumpărătorul își va onora obligațiile de plată.

Dat fiind valoarea mare a furniturilor și perioada îndelungată de realizare a unui obiectiv (instalație, uzină, fabrică etc.), complex, de regulă se prevede plata unui avans contra unei scrisori de garanție bancară.

De asemenea, în contract trebuie să se prevadă documentele în baza cărora se fac plățile periodice și cele finale, uneori din lipsa unor prevederi, unele plăți periodice se efectuează cu întârzieri și fără dobînzii.

Ca modalități de plată se folosesc în creditele documentare sau plata prin incasso, documentar asigurat printr-o scrisoare de garanție bancară pentru valoarea întregului contract, mai puțin avansul plătit, emisă de o bancă agreată de B.R.C.E.

Pe lângă modalitățile de garanție clasice în contractul de vânzare-cumpărare ca : scrisoarea de garanție bancară, cambii avalizate și rezervarea dreptului de proprietate în

cazul exporturilor de instalații complexe și realizarea „la cheie” a unui obiectiv, garantarea încasării prețului se poate realiza cu mai multă eficiență — cheltuieli mai mici — prin ipotecă.

În cazul garanțiilor bancare pe lângă faptul că implică comisioane destul de mari, se mai adaugă și factorul de risc, în ceea ce privește solvabilitatea băncii respective în timp ce ipoteca, ca modalitate de garantare a creditului acordat de vânzător, constă în faptul că beneficiarul obiectivului ipotecat, păstrează dreptul de proprietate asupra obiectivului fără însă să poată a-l înstrăina pînă la achitarea ultimei rate de credit.

7. TERMENELE DE EXECUTARE — CONTROL — GARANȚII — PENALITĂȚI

De regulă, în cadrul contractelor de exporturi complexe părțile prevăd clauze detaliate cu privire la termenele de executare, modalitățile de control și recepție, garanțiile acordate de vânzător (pentru realizarea parametrilor tehnici și buna funcționare a obiectivului realizat, instalație, fabrică, rafinărie etc.).

a) Deoarece exporturile complexe concretizate în realizarea de obiective industriale se realizează prin livrări și prestare de servicii succesive, pe o perioadă de timp mai îndelungată, termenele de executare sînt prevăzute în contractele și anexele la acestea în funcție de care sînt corelate și plățile din partea beneficiarului (proprietarului), precum și în graficele de construcții-montaj al instalațiilor.

În paragraful 11 și 14 ale C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 termenele pentru livrări de fabrici și instalații complete sînt tratate distinct. În cazul în care nu sînt prevăzute termene intermediare pentru livrarea echipamentelor, pentru astfel de obiective, expedierile nu se vor efectua în mod uniform, data livrării mașinilor și utilajelor se consideră data livrării ultimei piese a mașinii sau utilajului fără de care acestea nu pot fi puse în funcțiune.

În Condițiile Generale de Montaj — C.A.E.R./1973 se precizează la paragraful 5 că este necesar ca furnizorul și beneficiarul să prevadă în contract ordinea de desfășurare a lucrărilor de montaj.

Dacă furnizorul, din cauza neîndeplinirii lucrărilor pregătitoare de către beneficiar, nu poate începe lucrările de montaj sau nu le poate continua în mod corespunzător, are dreptul să decaleze termenul de începerea lucrărilor de montaj sau să întrerupă aceste lucrări. Părțile stabilesc termene noi de începere a lucrărilor de montaj luînd măsuri corespunzătoare pentru lichidarea întârzierii.

Dacă așa stau lucrurile pe tărîmul relațiilor contractuale, pe linie C.A.E.R., în cazul contractelor de exporturi complexe pentru realizarea de obiective industriale „la cheie” aspectele mai sus-menționate trebuie prevăzute în contracte cu precizie, deoarece întârzierile conduc la plata de penalități care deși sînt limitate, de regulă la 5 la sută, din valoarea contractului, ele reprezintă sume foarte mari.

Se cuvine a se sublinia situația în care nu s-a prevăzut clar ce implicație poate avea nedeterminarea ultimei livrări de utilaje, echipamente sau piese de care este condiționată și plata.

Din cazurile concrete care au apărut, unii parteneri prevăzîndu-se de prevederile contractului și situația de fapt în care ultima livrare a unor furnituri nu s-a efectuat, nu

au plătit la termen, ci numai după tratative și cu mari întârzieri. În fond, este vorba de nelivrarea unor echipamente auxiliare la utilajele de completare din import care nu influențau cu nimic funcționarea instalațiilor și recepționarea lor.

Cazul în care zisa ultima livrare condiționează și plata echipamentelor din import trebuie scrupulos precizat în obligațiile contractuale deoarece vânzătorul-contractor anticipează plăți în valută pentru obținerea furniturilor din țări terțe (uneori indicate de beneficiarul proprietar), iar încasările întîrzie din motivele expuse mai sus cu implicații asupra eficienței.

b) Controlul furniturii, de principiu se realizează la locul de fabricație în domeniul exporturilor complexe, însă controlul de fond analitic are loc la cumpărător. C.G.L. — C.A.E.R./1968/75 la paragraful 26, pct. 5 și 6 se arată că pentru mașini și utilaje la care se cere controlul productivității survenite prin contract, acest control se va face integral sau parțial la locul instalării mașinilor sau utilajelor, în țara cumpărătorului, în modul și la termenele contractuale.

La livrarea utilajelor complexe mari, reprezentantul vânzătorului va participa la cererea cumpărătorului și în condițiile convenite de părți, la controlul calității acestor utilaje prevăzute în contract. Rezultatele controlului sînt consemnate într-un protocol semnat de ambele părți.

Condițiile generale nr. 133 A și nr. 547 A A C.E.E./O.N.U. cer, în cazul în care contractul prevede probe la locul instalării, încheierea unui acord special între părți pentru stabilirea condițiilor în care se vor efectua probele.

Din practica de pînă acum în contractele pentru exporturi complexe, respectiv de realizare la „cheie” a unor obiective industriale se prevăd amănunțit fazele de control, termenele și cine le efectuează, drepturile inginerului, cum este denumit frecvent imputernicitul beneficiarului și ce document încheie.

În plus, se prevede pentru beneficiar dreptul de control asupra echipamentelor și utilajelor în întreprinderile producătoare și chiar a celor provenite din țări terțe care concură cu echipamente de completare la un obiectiv ce se construiește de către o întreprindere de comerț exterior românească.

c) Garanții C.G.L.-C.A.E.R. 1968/73 obligă pe vânzător să răspundă de calitatea produselor, volumul și condițiile de garanție a indicilor tehnico-economici ai fabricilor și instalațiilor complete trebuie să fie, deci, determinate prin contract.

Termenele de garanție pentru fabrici complete și instalații complexe sînt fixate la 12 luni din ziua punerii în exploatare, dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării de mașini grele și utilaje mari.

Orice întârziere din culpa vânzătorului conduce la o prelungire a termenului de garanție cu durata acestei întârzieri.

Exporturile de instalații complexe sînt contractate de regulă cu o perioadă de garanție de 12 luni și asigurarea cu piese de schimb pe o perioadă de 10 ani pe bază de contracte separate.

Pentru garantarea executării la termen a obiectivului contractat, cit și a parametrilor tehnici, se emit scrisori de garanție bancară de către vânzător, pentru o valoare ma-

ximă stabilită prin contract. Pe de altă parte pentru garantarea încasării prețului, respectiv a ratelor de credit se emit cambii avalizate.

Există și modalitatea de garantare a încasării prețului prin ipotecă.

Dat fiind valoarea mare a furniturilor și perioada îndelungată a realizării unui obiectiv complex „la cheie”, în contracte se prevede de regulă plata unui avans care poate fi compus atât din devize convertibile cit și moneda locală contra unei scrisori de garanție bancară.

În ceea ce privește avansul, dintr-un exemplu concret trebuie să tragem învățămîntul că deși el a fost exprimat total în devize convertibile, din care o parte transformat în moneda locală atunci cînd s-a reglementat clauza de devalorizare, stipulația s-a făcut numai la dolari de unde interpretarea beneficiarului că pentru moneda locală nu este aplicabilă — deși la aceasta, de regulă s-au înregistrat devalorizări.

Cu toate acestea, perioada de garanție se prelungește datorită exigențelor beneficiarilor (proprietar) prin remarcile pe care le fac din punct de vedere calitativ — nu rareori peste — prevederile contractuale, fapt care în unele cazuri impetează și asupra plăților ratelor de credit și efectuarea de lucrări suplimentare care afectează eficiența per total obiectiv.

Pentru evitarea unor astfel de situații este indicat ca în executarea obligațiilor contractuale și gestiunea fiecărui contract, să se acorde foarte mare atenție termenului în care s-a făcut remarcă (reclamația) pe ce bază, și de a se notifica partenerului prompt, astfel ca în final să nu rămînă o sumă de remarci purtătoare de pretenții financiare sub formă de penalități.

d) Penalități. În contractele de exporturi complexe, dat fiind valoarea foarte mare a acestora, se practică înscrierea de clauze prin care se stabilesc consecințele ce le va suporta partea în culpă pentru neexecutarea contractului la termen sau neatingerea parametrilor tehnici.

La obiectivele industriale ce se contractează „la cheie” părțile stabilesc de regulă penalizările ce se aplică pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale pe fiecare instalație, secție, privind consumul de energie electrică și de combustibil; independent de cele aplicate pentru întîrzierea obiectivului — dar împreună cu un procent care în majoritatea cazurilor să nu fie mai mare de 9—10 la sută.

Pentru întîrzieri ale plăților din partea beneficiarului se prevăd dobînzii după scurgerea unui anumit termen.

8. PARTICULARITĂȚILE ÎNCHEIERII CONTRACTELOR DE EXPORTURI COMPLEXE PRIN LICITAȚII

În vederea promovării continue a exporturilor de mașini, utilaje, instalații complexe, lucrări de construcții-montaj și alte mărfuri și servicii, unitățile române cu activitate de comerț exterior au obligația de a participa la licitațiile care se organizează în străinătate de întreprinderi și alte organizații străine interesate în obținerea acestor produse și servicii.

Reglementarea participării la licitații internaționale își găsește sediul în Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică, Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii

muncitorești și autogestiuunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, Decretul nr. 215/1973 privind obligativitatea rezolvării cu promptitudine a cererilor de oferte de export și a corespondenței privind relațiile economice externe și ale Decretului nr. 687/1978 privind reglementarea participării unităților române cu activitate de comerț exterior la licitații în străinătate.

În ceea ce privește licitațiile pentru utilaje, instalații complexe și lucrări de construcții-montaj și alte servicii, acestea sînt foarte frecvente în țările în curs de dezvoltare, precum și în unele țări capitaliste dezvoltate.

Ofertele pentru participare la licitații se întocmesc după o anumită formă și în interiorul termenului stabilit de organizator, sub sancțiunea decăderii.

Pentru a se asigura de îndeplinirea obligațiilor din oferte, ofertanților li se solicită de obicei, anumite garanții, mărimea și natura acestora fiind precizate de organizatori în condițiile licitațiilor. Mărimea garanției depinde de valoarea generală a obiectului licitației; garanția poate fi pînă la 10 la sută din această valoare.

După terminarea licitației, acelor ofertanți care nu au primit comanda, li se returnează scrisorile de garanții bancare.

Pînă la înapoierea garanției se presupune că ofertele lor rămîn în vigoare, fapt ce are o importanță esențială pentru organizatorii licitațiilor în cazul cînd firma care a cîștigat licitația, din anumite motive, refuza să semneze contractul (în aceste condiții ea pierde garanția depusă).

Procedura licitațiilor este relativ simplă.

Deschiderea plicurilor care conțin ofertele are loc în ziua și la ora stabilită, de regulă public. Hotărîrea definitivă se dă după ce se examinează minuțios documentația anexă la oferte, se analizează condițiile de credit acordate de firmele furnizoare, situația lor financiară și materială, posibilitățile de producție etc., ceea ce în cazul exporturilor de utilaje, instalații complexe etc., poate dura 3—5 luni.

Avînd în vedere concurența care există în cadrul licitațiilor și valorilor mari ale obiectelor acestora prin reglementările menționate mai sus se acordă o importanță deosebită metodologiei interne de analiză și aprobare a participării la licitații, la termenele stabilite.

9. COMPETENȚA DE A ÎNCHEIA CONTRACTE COMERCIALE, INTRAREA ÎN VIGOARE, DURATA, ÎNCETAREA CONTRACTELOR, REZILIEREA, PRELUNGIREA

Prevederile Legii nr. 1/1971 și Legii nr. 12/1980 stabilesc principiul potrivit căruia încheierea și executarea contractelor comerciale internaționale constituie principala obligație a întreprinderilor de comerț exterior.

Potrivit art. 10, alin. 2, din Legea nr. 12/1980 „Întreprinderile de comerț exterior răspund de contractarea și derularea la extern a întregului fond de marfă planificat la export”.

În scopul îmbunătățirii activității de comerț exterior și cooperare economică internațională și în acest context îmbunătățirea radicală a activității de încheiere a contractelor externe urmărindu-se promovarea și garantarea intereselor economiei naționale, Ministerul Comerțului Exterior

și Cooperării Economice Internaționale, în scopul instituirii unei metodologii unitare de negociere și executare a contractelor externe, inclusiv de soluționare a neînțelegerilor decurgând din acestea, precum și al asigurării unei asistențe juridice calificate în această activitate, a emis ordinul nr. 44/1982.

Potrivit acestui ordin, Consiliile oamenilor muncii vor stabili în funcție de specificul mărfii, valoarea contractului extern, natura sau complexitatea operațiilor comerciale respective etc., persoanele din cadrul compartimentului de negocieri imputernicite să negocieze și să semneze în unele întreprinderi (I.C.E.), în țară sau în străinătate, contracte externe, precum și categoriile de contracte care vor trebui supuse, în mod obligatoriu, înainte de intrarea în vigoare, aprobării C.O.M., Biroului executiv al acestuia sau, după caz, directorului întreprinderii.

Contractele de export de instalații complexe vor fi aprobate, în mod obligatoriu, înaintea intrării în vigoare de către C.O.M. sau Biroul Executiv al I.C.E.-ului, potrivit competențelor stabilite de C.O.M.

Astfel de contracte care sînt supuse aprobării C.O.M., Biroului Executiv sau directorului întreprinderii, vor cuprinde o clauză prin care să se condiționeze intrarea lor în vigoare de confirmarea ulterioară a contractului de către partea română într-un termen ce va fi convenit și în mod obligatoriu înainte de intrarea în vigoare, vor fi înaintate la M.C.E.C.E.I. spre avizare după ce au fost avizate și de Ministerul în subordinea căruia se află I.C.E.-ul, precum și de Furnizorul general sau, după caz, de Antreprenorul general.

Proiectele de contracte care au drept obiect executarea de lucrări de construcții-montaj în străinătate, precum și contractele pentru executarea altor lucrări sau prestări de servicii în străinătate, vor fi înaintate la M.C.E.C.E.I. cu avizul Departamentului pentru Construcții în străinătate.

În NOTA de prezentare spre avizare a contractului extern se vor menționa principalele obligații și clauze convenite, precum și considerentele de ordin economic, tehnic sau juridic care au fundamentat includerea unor clauze deosebite în contractele negociate.

Durata contractelor de export de instalații complexe prin livrarea unui obiectiv „la cheie” sau executarea de lucrări de construcții-montaj este stabilită în funcție de condițiile impuse de partenerul extern sau convenită în cadrul negocierilor pe baza criteriilor obiective de realizare a obiectului contractual.

Încetarea contractelor, de regulă, are loc prin ultimul act de executare în cazul exporturilor de instalații complexe, prin realizarea unui obiectiv „la cheie”, obținerea certificatului de acceptare de la beneficiarul extern; expirarea perioadei de garanție, încasarea prețului.

Uneori, din diverse motive — forță majoră, falimentul cumpărătorului sau atitudinea culpabilă a uneia dintre părți, contractul ajunge în impas, respectiv nu mai poate fi executat, sau executarea lui s-ar efectua cu asemenea întârziere încît nu mai prezintă interes.

În asemenea situații, apare necesară rezoluțiunea lui. Prin rezoluțiune înțelegîndu-se desființarea cu caracter retroactiv a unui contract sinalagmatic (bilateral), pentru neexecutarea culpabilă de către debitor a obligațiilor sale. Întocmai ca nulitatea, rezoluțiunea desființează efectele

contractului nu numai pentru viitor, dar și pentru trecut.

Spre deosebire de nulitate care intervine pentru cauze anterioare sau contemporane încheierii contractului, rezoluțiunea operează pentru fapte intervenite ulterior formării sale valide și anume pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor.

În contractele sinalagmatiche cu prestațiuni succesive, cum este cazul exporturilor de instalații complexe sau lucrări de construcții-montaj, rezoluțiunea produce efecte numai pentru viitor, lăsînd neatînsă executarea prestațiilor anterioare. O asemenea rezoluțiune se numește reziliere.

Pentru situații cînd unele clauze contractuale nu pot fi executate, ci se impun a fi modificate, apar atît prelungiri de termene de executare a obiectivului cît și a rescautăării plăților.

În astfel de cazuri, modificarea contractelor comerciale internaționale se face prin addendumuri, protocoale, noi anexe, semnate de părți. Semnarea acestor instrumente juridice trebuie făcută de acele persoane care au competența și cu aprobările și avizele prealabile, prevăzute de metodologia în vigoare.

10. GESTIUNEA CONTRACTELOR

Prin natura activității celor care se ocupă de urmărirea îndeplinirii contractului pe fiecare articol în parte, implică o răspundere gestionară, deoarece orice neîndeplinire sau îndeplinire necorespunzătoare față de obligațiile asumate prin contractul extern determină o răspundere atît pe plan intern (în țară), cît și pe plan extern (față de proprietar, care pe plan juridic sub aspectul răspunderii poate fi de natura penalității, precum și despăgubiri pentru prejudiciul cauzat din culpa sau față de proprietar (beneficiarul obiectivului), care de regulă se stipulează în contract, cît se percepe pentru întârzieri și cît pentru neatingerea parametrilor tehnici ce nu s-au realizat.

Din acest punct de vedere executarea contractelor depinde în bună măsură de modul în care gestionarea lor (administrarea) prin prepușii întreprinderilor de comerț exterior le urmăresc, dar nu în sensul de a efectua semnări ci prin a întreprinde acte administrative cu efectele contractuale, respectiv :

— nelivrarea potrivit contractului intern corelat cu contractul extern să fie notificată furnizorului producător sau furnizorului general, punîndu-l în întârziere și pasibil de penalizări sau daune;

— față de partenerul extern care are o serie de obligații trebuie urmărit în ce mod le-a îndeplinit și la ce termen.

Evident, constatarea neîndeplinirii unor obligații contractuale trebuie să se bazeze pe litera contractului și în mod operativ cu avizul sectorului tehnic respectiv al șefului de grup de șantier sau al antreprenorului (ARCOM) sau în cazul antreprenorilor locali cu avizul acestora.

În orice caz, atît pentru notificările antreprenorilor locali (cazuri frecvente), cît și ai ARCOM, administratorul contractorului (gestionarul) trebuie să dispună de o autoritate de avizare operativă. Răspunsul la notificări trebuie să se bazeze pe clauzele contractuale și făcut în termen.

Eventualele neînțelegeri să fie clarificate prin procese-verbale sau minute ori protocoale.

Nu este lipsit de importanță documentul prin care se constată un eveniment de pe șantier supus supervizării partenerului care la data predării în funcțiune a obiectivului împlinează asupra deciziei de acceptare sau nu.

Verificarea și aprobarea lucrărilor conform fiecărei clauze din contract, evidența pe articole privind îndeplinirea contractului este o problemă specifică partenerilor externi prin aceea că, în majoritatea cazurilor se face de regulă, de un specialist ori un expert tehnic în urmărirea realizării obiectivului contractat „la cheie” sau un jurist cu experiență care urmărește strict contractul pe fiecare articol și aliniat.

Cîtă vreme partenerii externi apelează la experți (supervizori) pentru obiectivul contractat, plățiți substanțial, este de remarcat că, pentru partea română este insuficient folosit sistemul de a se asigura o pază juridică a contractului prin prezența unui jurist român care vizavi de unul străin din partea partenerului sau al nostru angajat pe plan local, să vegheze la toate implicațiile care apar zi de zi.

Fiecare notificare a partenerului trebuie să aibă un răspuns întemeiat pe prevederile contractului, într-un termen corespunzător clauzei din contract.

11. URMĂRIREA ÎNCASĂRIILOR ȘI A PLĂȚILOR LA TERMEN

Una din laturile importante ale activității de exporturi complexe o reprezintă realizarea în termen a încasărilor și plăților rezultate din derularea contractelor externe, întreprinderile de comerț exterior în cauză răspunzînd de organizarea și urmărirea executării planului de încasări și plăți și de asigurarea echilibrului valutar planificat.

Întreprinderile care realizează obiective complexe în străinătate, în calitate de furnizori generali externi, au obligația să desfășoare sarcinile de încasări și plăți în valută în concordanță cu indicatorii aprobați pentru fiecare obiectiv prin referatele de vânzare și notele de fundamentare.

Diversificarea contractelor externe, multitudinea furnizorilor interni și externi participanți la construirea unui obiectiv complex, termenele de livrare și condițiile diferite de plată impun ținerea unei evidențe specifice și o urmărire strictă a livrărilor, facturărilor și decontărilor, atât în valută, cît și în lei.

La contractele de instalații complexe se întîlnesc, de regulă, următoarele probleme specifice care le deosebesc de exporturile curente :

— parte din prețul contractual se plătește de cumpărător în valuta țării sale, suma respectivă fiind destinată să acopere cheltuielile ce se efectuează pe plan local cu aprovizionarea unor materiale, combustibili, energie electrică, diverse taxe și prestații etc. ;

— importurile de completare se tratează, de regulă, în condițiile de garanții și plată, în care se obțin de la furnizorii externi, pentru a nu se apela la balanța de plăți a țării ;

— schema de plăți pentru furnitura din țara noastră prevede o parte de pînă la 15—20 la sută, plătită „cash” sub formă de avans și rate la livrare, restul de 80—85 la sută în credit eșalonat de la data fiecărei livrări sau de la un alt moment convenit contractual (data livrării ulti-

mului utilaj care condiționează punerea în funcțiune, data livrării unui anumit procent din furnitură, data punerii în funcțiune etc.) ;

— asigurarea îndeplinirii obligațiilor preluate de ambele părți prin contract se face prin emiterea de scrisori de garanție bancare, astfel : furnizorul emite scrisori de garanție pentru avansurile încasate în valută convertibilă și respectiv în valută locală, precum și scrisoare de garanție de buna executare a contractului (performance bond) ; cumpărătorul emite scrisoare de garanție pentru deschiderea acreditivelor privind cotele de livrarea echipamentelor precum și pentru acceptarea și plata tratelor de credit și a dobînzilor aferente.

Pe lîngă cele de mai sus, la exportul de complexe se folosesc în decontare o serie de documente comercial-bancare, în funcție de activitățile ce intră în decontare cu partenerul extern din care enumerăm :

— pentru furnitura ce intră în construcția obiectivului respectiv, documentele, sînt în general, asemănătoare cu cele pentru exporturile curente, adică : factură, conosament sau scrisoare de trăsură internațională, liste de ambalaj, certificate de asigurare, de încercări, de garanție etc. ;

— decontarea lucrărilor de construcții-montaj se face pe bază de certificate de plată sau situații de lucrări lunare care trebuie să poarte acceptul reprezentantului împuternicit al clientului de pe șantiere și în care valorile se stabilesc pe baza cantităților executate al tarifelor convenite sau pe bază de cote fixe, în funcție de stadiul fizic al lucrărilor sau prin altă metodă de formarea prețului de decontare stabilită prin contract ;

— pentru asistența tehnică acordată la montaj și punere în funcțiune sau pentru școlarizarea personalului cumpărătorului, decontarea se face pe bază de factură lunară însoțită de foaie de pontaj vizată de reprezentantul împuternicit al clientului extern și avînd la bază tarifele stabilite prin contract.

În funcție de cele de mai sus și în conformitate cu cele convenite prin contractul extern, după intrarea în vigoare a acestuia, compartimentul de specialitate din întreprinderea de comerț exterior, stabilește normele de lucru interne care, printre altele, cuprind :

— documentele comercial-bancare, forma, conținutul și circuitul lor în cadrul întreprinderii spre a înlătura eventualele rezerve ale organelor bancare sau refuzuri ori amînări la plată din partea clientului extern, ceea ce ar duce la întîrzieri în încasarea valutei ;

— forma de evidență în compartimentele operative și cele funcționale care să răspundă cerințelor legii și să reprezinte instrumentul de conducere, urmărire și control al derulării contractului ;

— graficul de încasări și plăți valutare potrivit cu graficul de realizarea livrărilor și lucrărilor, precum și cu condițiile de plată din contractul extern ; persoanele responsabile de întocmirea documentelor și urmărirea încasărilor și plăților la termenele convenite. Orice întîrziere în plată din vina partenerului extern se notifică acestuia pentru ca, în cazul unor pretenții ulterioare la penalități de întîrziere în predarea obiectivului să i se poată opune în compensare întîrzierile manifestate în efectuarea plăților, sau să suporte efectiv penalități pentru neplata în

termen atunci cînd obiectivul a fost predat la termen și în condițiile garantate prin contractul extern.

Pentru creanțele și angajamentele aferente obiectivelor complexe deja executate se întocmește balanța acestora iar potrivit scadențarului ce se ține centralizat pe întreprindere în cadrul serviciului financiar se comunică, cu 30 zile înaintea scadenței fiecărei creanțe remiterea tratelor pe încasare cu formula de protest în cazul neplății în termen. Tot pe baza unei evidențe a scrisorilor de garanție bancară primite, se solicită din timp, după caz, prelungirea valabilității sau plata soldului garanției. În ce privește garanțiile emise în favoarea clienților externi, se solicită la expirarea valabilității lor restituirea la B.R.C.E.

Datorită împrejurărilor ce pot apare pe perioada îndelungată de derulare a unui contract de exporturi complexe precum și pentru a se putea urmări încadrarea încasărilor și plăților în concordanță cu indicatorii aprobați prin nota de fundamentare atât în cadrul serviciului de export cât și în cadrul compartimentului financiar-contabil s-au adoptat forme de evidență specifice, capabile să furnizeze elementele de analiză atât pe ani de plan cit și cumulată de la începerea derulării contractului, pe fiecare indicator și rezultatele financiare realizate față de cele aprobate. Toate acestea pentru a se putea interveni la timp în îndreptarea unor eventuale stări de lucruri negative.

Din practica derulării unor astfel de contracte s-a constatat că realizarea integral și la termen a încasărilor și plăților poate avea loc numai dacă se respectă în mod strict următoarele :

- stabilirea de condiții de plată clare în contractele externe și consolidarea lor cu acreditive și scrisori de garanție, emise în condițiile contractului, de către corespondenții bancari agreeți de Banca Română de Comerț Exterior ;

- întocmirea corectă și la timp a documentelor comercial-bancare, stabilirea unui circuit adecvat al acestora, precum și o conlucrare perfectă între serviciul operativ de export, serviciul financiar și compartimentul de control financiar preventiv precum și cu B.R.C.E. ;

- informarea la timp a partenerului, a ambasadei R.S.R. din țara respectivă, precum și a reprezentanților români de pe șantierul din străinătate asupra unor eventuale discrepanțe între livrare și documentele comercial-bancare, atunci cînd nu a mai fost posibilă o corectare a acestora după plecarea vasului sau mijlocului de transport cu care s-a făcut expediția furniturii.

12. EVIDENȚA ȘI GESTIONAREA MATERIALELOR ȘI A PIESELOR DE REZERVĂ

Organizarea și conducerea contabilității și a altor evidențe în cadrul activității de exporturi complexe și executării de lucrări în străinătate sînt reglementate prin indicațiile metodologice ale Ministerului Finanțelor și trebuie să asigure datele și informațiile necesare cu privire la :

- urmărirea și raportarea realizării programului de producție și a contractului extern la termenele stabilite;

- administrarea, gestionarea, angajarea și cheltuirea fondurilor materiale și financiar-valutare încredințate și încadrarea lor în limita prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli și documentația tehnico-economică a-

probată prin nota de fundamentare pentru fiecare obiectiv complex ;

- situația patrimoniului aflat la dispoziția subunității ce execută lucrarea în exterior ;

- stabilirea rezultatelor economico-financiare în perioada de raportare și realizarea indicatorilor economici și financiar-valutari aprobați.

În general, în privința evidenței și gestiunii materialelor nu există diferențe între sistemul din țara noastră și sistemul practicat în țările străine, deosebirea constînd numai în formularistica folosită și uneori a conturilor contabile în care se evidențiază aceste elemente patrimoniale.

Indicația normelor de mai sus este ca acolo unde în țara respectivă nu se impune un anumit sistem să se aplice sistemul de evidență și gestiune din R.S.R., iar în caz contrariu să se aplice sistemul din țara respectivă și folosind aceleași documente să se țină o evidență și după sistemul din România.

În organizarea evidenței și respectiv în gestionarea materialelor aferente unui obiectiv complex trebuie să se țină seama de natura și destinația bunurilor respective deoarece în acest caz avem de a face cu :

- mașini echipamente, aparate, materiale, piese și altele asemenea care se facturează partenerului extern, se gestionează însă de partea română, dar în final se înglobează în instalația ce face obiectul contractului extern și se predă partenerului ca o capacitate de producție la punerea în funcțiune ;

- mijloace fixe, obiecte de inventar, scule, cazarmament etc., care se trimit din R.S.R. sau se procură de pe piața locală sau din țerte țări și care ajutînd la realizarea obiectivului nu intră în starea de fixație al acestuia, dar suferă pe parcursul execuției o uzură fizică și morală cu care trebuie oferit costul lucrării respective.

În funcție de cele de mai sus, indicațiile metodologice prevăd următoarele :

- mijloacele fixe urmează regimul de evidență, amortizare și casare prevăzut de reglementările în vigoare din R. S. România, ele fiind introduse în țara respectivă ca import temporar cu drept de reexport în R.S.R. ;

- obiectele de inventar, cazarmamentul din organizarea de șantier precum și sculele au același regim de evidență și gestiune pînă la uzura lor completă, fiind decontate pe seama aportului valutar realizat sau în cazul cînd nu s-au uzat complet se valorifică pe piața locală sau se returnează în R.S.R. la terminarea obiectivului ;

- mașinile, echipamentele, aparatele, materialele și piesele de rezervă livrate odată cu echipamentele care se facturează partenerului, dar sînt preluate pe șantier de reprezentanții români și montate în complexul contractat se gestionează conform normelor din R.S.R., predîndu-se la montaj pe bază de documente încheiate între gestionar și șeful echipei de montaj.

În perioada de garanție eliberarea din magazie a pieselor de rezervă se face numai pe bază de documente justificative atestate de personalul român de la asistență tehnică, în sensul că defectarea piesei respective s-a produs dintr-o funcționare normală și nu din exploatarea necorespunzătoare sau neîntreținerea mașinilor conform cărții tehnice de către personalul partenerului extern.

Menționăm că tot din practică rezultă că partenerii externi pretind că materialele și piesele de rezervă neconsumate la montaj și respectiv pînă la expirarea perioadei de garanție le-ar aparține ca fiind cuprinse în prețul contractului; în toate cazurile s-a cîștigat principiul că prin prețul convenit au plătit o capacitate de producție care i-a fost predată conform proiectului și contractului și tot ceea ce nu a intrat în operă este proprietatea furnizorului. De aceea, este necesar să se acorde o atenție deosebită gestionării bunurilor materiale de pe șantier, astfel ca printr-o gospodărire judicioasă să se poată îmbunătăți aportul valutar al obiectivului complex realizat la extern.

13. INCHIDEREA FINANCIARĂ A CONTRACTULUI

Dosarul contractului privind exportul unui obiectiv complex se încheie de fapt în mai multe etape, aceasta ținînd cont de două elemente fundamentale și anume: a) Cadrul legal care reglementează acest lucru; b) Prevederile contractului extern.

Din punct de vedere legal, art. 130 din Legea nr. 2/1973 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972, ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine întreprinderi care execută obiective complexe, lucrări de construcții-montaj și alte lucrări asemănătoare în străinătate, vor raporta Consiliului de Miniștri, în termen de 30 zile de la datele prevăzute în contracte pentru încheierea lucrărilor, situația fiecărui obiectiv cu valoare de peste — 100 milioane lei valută și modul cum au fost realizați indicatorii economici și financiar-valutari, aprobați.

La lucrările cu valori pînă la 100 mil. lei valută, analiza modului de realizare a indicatorilor economici și financiar-valutari aprobați se face de către consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale.

Din punct de vedere al prevederilor contractului extern închiderea dosarului de export se face în etape, cu care ocazie se inventariază îndeplinirea obligațiilor de către ambele părți contractante și anume:

— La punerea în funcțiune a obiectivului pentru obligațiile prevăzute pînă la această etapă;

— La expirarea perioadei de garanție pentru obligațiile nerezolvate pînă la etapa de la cpt. „a”, precum și cele rezultate din protocolul de predare-preluare provizorie sau cele apărute în anul de garanție;

— La efectuarea ultimei plăți prevăzute în contract în situația cînd potrivit condițiilor de plată s-au prevăzut plăți la recepția provizorie și definitivă sau contractul a prevăzut plăți eşalonate (credit).

Inchiderea dosarului de export se face pe baza unei note întocmite de serviciul de export sub semnătura șefului de serviciu și aprobarea directorului adjunct coordonator, notă ce va cuprinde:

— raportul prezentat ministerului tutelar conform prevederilor de mai sus;

— modul de îndeplinire a obligațiilor contractuale din sarcina partenerului extern;

— modul de îndeplinire a obligațiilor din sarcina furnizorului român;

— măsurile luate împotriva furnizorilor care au întîrziat livrarea sau din cauza cărora nu s-au atins parametrii garanțai și stadiul soluționării acestora;

— dacă există obligații neîndeplinite din protocoalele privind stingerea unor pretenții financiare reciproce la punerea obiectivului în funcțiune sau la expirarea perioadei de garanție;

— dacă au existat sau există vreun litigiu cu partenerul extern deferit arbitrajului și în asemenea caz data și conținutul hotărîrii arbitrajului, precum și modul în care au fost executate prevederile hotărîrii respective;

— numărul adresei BRCE confirmînd că a primit de la client, că rămase fără obiect, scrisorile de garanție de avans de bună executare a contractului (performance bond)

— sumele încasate de la partener pînă la data întocmirii notei și cele ce mai sînt de încasat cu indicarea datelor de încasare.

În orice situație de litigiu cu partenerul, serviciul de export în cauză trebuie să formeze dosare cu documente în apărare pentru fiecare gen de pretenție în parte, folosind toate notificările făcute partenerului pe parcursul derulării contractului remarcile din registrul de șantier, protocoale și alte documente probatorii necesare susținerii unui eventual litigiu la arbitraj.

14. REGLEMENTAREA DIFERENDELOR — ARBITRAJUL

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, reprezintă o condiție esențială, parte integrantă, a noii ordini economice internaționale.

Pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale este nevoie și de un cadru juridic, care să-i asigure un climat de încredere reciprocă între parteneri, cunoașterea procedurii și formelor de realizare, siguranță în privința efectelor pe care urmează să le producă actele încheiate în vederea cooperării și încredere în privința soluțiilor care vor interveni în cazul ivirii unor litigii cu privire la executarea acestor acte.

Cunoașterea dinainte a regimului juridic al contractelor de către participanții la cooperarea economică internațională, sporește încrederea acestora la încheierea actelor care le vor încheia. De asemenea, pentru cunoașterea jurisdicției în cazul că se vor ivi situații litigioase.

Cît timp însă nu există în relațiile comerciale internaționale un drept uniform care să ofere participanților siguranța că se află oricînd și oriunde, sub imperiul aceleiași legi materiale pe care o pot cunoaște, și care în acest caz legea uniformă ar fi și legea lor proprie, nu există altă soluție spre a risipi neîncrederea părților, decît posibilitatea de a se acorda părților facultatea de a-și alege înocdin momentul încheierii contractului, legea sau sistemul de drept care va urma să guverneze condițiile de existență și efectele contractului respectiv.

Și tot astfel, cît timp nu există o jurisdicție internațională pentru soluționarea litigiilor izvorînd din raporturile juridice prin care se realizează cooperarea economică internațională, singura soluție este posibilitatea creată părților de a-și alege de comun acord, o instanță care să răspundă cît mai mult posibil exigențelor specifice comerțului internațional. Așa după cum la încheierea contractelor voința părților este determinantă, tot astfel se impune ca și în privința modului de soluționare a litigiilor ce se vor ivi cu privire la aceste contracte, tot voința părților să aibă rolul determinant.

Unor astfel de cerințe este chemat a răspunde Arbitrajul comercial internațional.

Arbitrajul vine din latină — arbiter — care era definit cu următoarele cuvinte :

„Arbiter est qui honoris causa deligitur ab his qui controversiam habent, ut ex. bona fide es asqua et bono controversiam dirimat o sea“.

„Arbitrajul este alesul pentru onoarea dreptății de către cei care au o controversă pentru care se adresează bazat pe buna credință și echitate“.

Din această cauză arbitrajul este instituția juridică care permite părților a avea încredere în decizia asupra unei probleme sau unei probleme particulare.

Pentru soluționarea litigiilor generate de raporturile juridice internaționale de drept privat, practica a consacrat arbitrajul sub diversele sale forme.

Arbitrajul pentru rolul său de a soluționa litigiile care ivesc în comerțul internațional, este recomandat și de către Conferința asupra Securității și Cooperării în Europa, care „Considerind reglementarea rapidă și echitabilă se ar putea să rezulte din tranzacțiile comerciale în materie de schimburi de lucruri și de servicii din contractele de cooperare industrială ar contribui la expansiunea și la promovarea comerțului și al cooperării“ și că „Arbitrajul este un mijloc indicat pentru a tranșa asemenea litigii recomandând organismelor întreprinderilor și firmelor țărilor lor de a include, de va fi cazul, clauze de arbitraj în contractele comerciale și în contractele de cooperare industrială sau în convenții speciale“.

Tot astfel Adunarea Generală a Națiunilor Unite în reambulul la Rezoluția sa nr. 31/98 din 15 sept. 1976, care a adoptat Regulamentul de arbitraj elaborat de către Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional recomandă difuzarea și aplicarea cât mai largă în lume a acestui regulament, recunoscind astfel utilitatea arbitrajului ca metodă de soluționare a litigiilor născute din relațiile comerciale internaționale.

La rândul lor Comisiile regionale economice ale Națiunilor Unite, cea pentru Europa — C.E.E. — și cea pentru Asia și Extremul Orient — (E.C.A.F.E.) au elaborat, asemenea regulamente facultative ale arbitrajului adoc.

„Arbitrajul Comercial Internațional este o instituție juridică privind soluționarea litigiilor ce se ivesc în cadrul relațiilor comerciale internaționale, de către persoane, învestite cu această sarcină, chiar de către părțile contractante aflate în litigiu. Prorogarea convențională a competenței, prin sustragerea litigiilor de sub competența jurisdicțiilor de drept comun, spre a fi supuse, spre soluționare, unor persoane, care nu au calitatea de judecători, constituie caracteristica esențială a arbitrajului“.

Părțile contractante au posibilitatea legală de a prevedea în contractul lor o clauză de arbitraj potrivit căreia orice litigiu ce se va ivi cu privire la acel contract să nu fie dat spre soluționare instanțelor de drept comun, iar soluționarea se va face conform clauzei de arbitraj înscrise în contract după o formulă consacrată de Regulamentele de conciliere și arbitraj cu arătarea locului unde va avea loc și legea aplicabilă.

Exemplu de clauză de arbitraj pentru Curtea de Arbitraj a Camera de Comerț Internațională PARIS (C.C.I. — ARIS).

„Tous differends de'coulant du présent contract seront tranchés définitivement suivant le Reglement de conciliation et d'arbitrage de la Chambre de Commerce Internationale par un, or plusieurs arbitres nome conformément a ce Reglement“.

De bună seamă că înainte de a se ajunge la arbitraj, părțile contractante vor încerca rezolvarea amiabilă a diferendelor și numai în caz contrar, că nu va fi cu putință se va apela la Arbitraj și astfel se va prevedea și în contract înaintea clauzei de arbitraj.

15. EVIDENȚA — DOSARUL DE DERULARE

Evidența contractelor de la încheiere și pînă la executarea lor completă necesită o organizare administrativă permanentă pe toată durata de executare a obiectivelor complexe atât în cadrul șantierului cît și la sediul întreprinderii de comerț exterior.

Pentru cunoașterea stadiului de realizare a unui contract, precum și faza exactă în care se află derularea lui, evidența trebuie să centralizeze toate datele necesare pe articole și în ansamblu astfel încît în orice împrejurare să poată furniza documente și date pentru reușita unor tratative sau rezolvarea divergențelor care pot apare din punct de vedere tehnic sau financiar.

Din aceste considerente, dosarul de derulare îndeplinește următoarele funcții :

- în primul rînd, reflectă condițiile în care a fost perfectat contractul comercial internațional, respectarea normelor imperative privind autorizațiile de export-import, referatul de vînzare etc., precum și toate clauzele de livrare și plată ;

- constituie sursa primară și cea mai importantă pentru întreg sistemul informațional privind derularea, toate datele de seamă și informările fiind inspirate din acest dosar ;

- datele pe care le reflectă dosarele de evidență și documentele pe care le conține au forță probantă, pînă la proba contrarie, constituind punctul de plecare pentru rezolvarea oricăror reclamații și litigii externe, precum și pentru eventualele anchete administrative sau penale privind modul de perfectare și derulare a respectivelor contracte comerciale internaționale.

Din punct de vedere al conținutului, dosarul de derulare trebuie să ia ființă de îndată ce a fost încheiat contractul comercial internațional și să cuprindă :

- toate documentele privind fazele esențiale, începînd cu negocierea și pînă la perfectarea contractului ;

- cererea de ofertă și oferta vînzătorului sau caietul de sarcini cînd a avut loc licitația ;

- avizul unității producătoare-exportatoare — cînd e cazul ;

- nota de fundamentare privind aprobarea exportului complex ;

- autorizația de export ;

- aprobările sau avizele organelor centrale competente conform reglementărilor legale ;

- contractul de vînzare-cumpărare ;

În cazul în care vînzarea-cumpărarea s-a perfectat prin confirmarea ofertei, sau prin comandă acceptată etc., este indicat să se întocmească o notă scurtă cu relatarea

momentului încheierii contractului sau a documentului respectiv.

Pentru a constitui probe în anumite situații, dosarele de derulare trebuie să poarte număr de evidență, iar documentele pe care le conțin să fie numerotate.

În același dosar trebuie clasată toată corespondența comercială ulterioară încheierii contractului care are legătură directă cu executarea sau modificarea contractului respectiv și nu în dosare formate de diverși lucrători dintr-un serviciu potrivit atribuțiilor de muncă pe care le au

(asistență tehnică, furnitură, reclamații tehnice, financiare etc.).

După ultimul act de executare sau de soluționare definitivă a reclamațiilor, dosarul de derulare se încheie printr-o notă de încheiere cu vizarea fiecărui document și se păstrează la arhivă potrivit normelor de drept în această materie.

Constantin MIHAILESCU
consilier juridic șef — M.I.C.M.

acte ● acțiuni ● proceduri

POPRIRE PENTRU EXECUTAREA CREAŢELOR PERSOANELOR FIZICE — este de Cod. proc. civ. 1. **Competență:** Judecătoria în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul (sediul) terțul poprit sau debitorul (art. 453). 2. **Condiții:** Existența unui titlu executor (art. 452) și a unei cereri din partea creditorului (art. 453). Cererea creditorului nu este necesară iar poprirea nu este supusă validării în cazul cînd se urmăresc sume datorate cu titlu de obligație de întreținere, cînd executarea se face asupra retribuției sau asupra altor venituri din muncă (art. 461¹). 3. **Procedură:** Instanța ordonă înființarea popririi prin comunicarea ei către terțul poprit și dispune citarea acestuia și a datornicului (art. 455). Dacă se dovedește că terțul poprit este dator debitorului urmărit, instanța va valida poprirea, obligînd terțul poprit să plătească suma poprită direct creditorului urmărit (art. 457). 4. **Model de cerere:**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul... domiciliat în... vă rog să dispuneți înființarea unei popririi pentru suma de lei... în mîinile..., din localitatea..., str..., nr..., asupra..., pe care terțul poprit îi datorează debitorului meu..., domiciliat în...

Depun, odată cu prezenta, recipisa C.E.C. pentru consemnarea cauțiunii de... lei².

Motivele cererii sînt următoarele:

În fapt³,...

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 452—454, Cod. pr. civ.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu acte, și anume⁵...

Depun prezenta cerere, împreună cu copii certificate de pe actele sus-menționate, în trei exemplare, din care unul pentru instanță și celelalte două pentru a fi comunicate debitorului poprit și terțului poprit.

Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

¹ Numele și prenumele terțului poprit și sediul acestuia în cazul persoanei juridice.

² Sumele sau efectele datorate debitorului poprit de către terțul poprit

³ Cauțiunea se datorează numai în situațiile și cuantumul prevăzut de art. 452 pct. a și b, Cod. proc. civ.

⁴ Situația de fapt care justifică poprirea, cu arătarea cauzei pe baza căreia se cere poprirea

⁵ Probele pe care înțelege să le folosească creditorul poprit

5. **Notă.** Cererea este acuită de taxa de timbru (I.M.F. nr. 1711/1960, par. 53, lit. g.). Orice creditor al datornicului urmărit va putea interveni la judecata de poprire printr-o simplă cerere, înainte de a se da o sentință definitivă de validare (art. 459 Cod. pr. civ.). Contestațiile de orice natură se vor judeca de instanța investită cu cererea de poprire. Hotărîrea asupra validării este supusă recursului în termen de 15 zile del a comunicare (art. 460 lit. b).

ACT — document eliberat (emis) de către o instituție sau organizație economică prin care se atestă un fapt, o obligație, identitate etc. 1. **Categorii.** Acte administrative,

în care intră o gamă largă de documente eliberate, de regulă, de organele administrației centrale și locale de stat precum și de unități economice; acte jurisdicționale, prin care se soluționează litigiile de către organele de stat sau obștești investite cu competențe în acest domeniu; acte notariale, categorii în care se cuprind o serie de activități prin care se constată existența și nașterea unor relații juridice, dovedirea unor drepturi patrimoniale nepatrimoniale etc. 2. **Elemente.** Ca regulă generală ori act trebuie să cuprindă: denumirea și sediul organului emitent; numele și prenumele persoanei fizice (sau a persoanelor) în cauză; faptul atestat și atunci cînd este cazul, descrierea lui detaliată; mențiunea cu privire la servește actul; semnătura persoanelor competente să emită; sigiliul organului emitent; data emiterii (intemirii).

CERERE — înscris prin care o persoană fizică sau juridică se adresează unui organ al administrației de stat, arbitraj, de jurisdicție sau unei unități economice și prin care solicită eliberarea unui act, soluționarea unui litigiu sau revendică un anumit drept patrimonial sau nepatrimonial. Este necesar să conțină: denumirea organului căreia i se adresează cererea; numele și prenumele (denumirea) și adresa persoanei care o formulează; indicarea obiectului cererii; motivarea (dacă este cazul, în drept și în fapt) a cererii formulate; documentele pe care se sprijină cererea și, dacă este necesar menționarea acestora care se depun ca anexe, în copie; taxa de timbru plătită și care se dovedește prin chitanță sau prin aplicarea timbre; semnătura persoanei în cauză.

DECIZIE DE IMPUTARE — este reglementată de Cod. art. 107 și urm. 1. **Competență.** Se emite de: conducătorul unității prejudiciate; de conducătorul organului ierarhic superior, în cazul în care de producerea prejudiciului se fac vinovate și persoane numite în funcții către acesta (director, contabil șef etc.) (art. 107). Eriterea deciziei este obligatorie dacă unitatea a primit „d poziție obligatorie“ de la: organele de control M.F. (art. 28 din L. nr. 5/1970); organele B.N.R.S.R. (art. 30, din L. nr. 5/1970); Consiliul Central de Control Muncitoresc (art. 9, lit. c, din L. nr. 15/1970); consiliile județene de control muncitoresc (art. 17, din L. nr. 15/1970). 2. **Condiții.** Se emite în cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de existența prejudiciului (art. 108, alin. 2, C.M.); nu poate fi emisă de la data producerii prejudiciului au trecut mai mult de 3 ani. 3. **Procedură.** Se emite în conformitate cu „Norme privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare, precum și comunicarea acestora și urmărirea celor obligate la dezdăunări“ aprobate prin hotărîrea Biroului executiv al Consiliului de conducere al Cerții Superioare de Control Financiar nr. 11 din 13 decembrie 1975 și a Biroului executiv al Consiliului de conducere al M.F. din 25 decembrie 1975. Decizia de imputare va cuprinde, potrivit pct. 2 din Norme: numărul și data emiterii; indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum în ce constă aceasta; data producerii pagubei; data și modul în care conducătorul unității a luat cunoștință de producerea prejudiciului; numele, funcția și domiciliul

alor răspunzători, motivându-se pentru fiecare în parte încheierile de drept și de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale; cuantumul total al pagubei rezultând din defalcarea pe cote-părți a acesteia pentru fiecare persoană în parte, după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii, și anume ținându-se seama de măsura în care a contribuit fiecare la provocarea ei. Dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea daunei nu poate fi determinată, răspunderea fiecărei persoane se stabilește proporțional cu retribuția sa tarifară de încadrare la data constatării pagubei; motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele considerate răspunzătoare; termenul în care poate fi contestată și organul competent să o soluționeze; semnătura persoanei care a emis decizia de imputare, cu mențiunea calității sale. În cazul în care cel ce a emis decizia de imputare a primit prin delegare această atribuție se va menționa și actul respectiv. După semnarea deciziei de imputare se comunică celui (celor) în cauză, în termen de 5 zile (art. 108, alin. 3 din C.M.); comunicarea îi conferă caracter de titlu executor și poate declanșa contestarea ei de către cel care o consideră nelegală. 4. **Notă.** Potrivit prevederilor art. 1 din D. nr. 63/1981, „în cazul când prin hotărâre definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba ce urmează a se recupera în condițiile Codului muncii, este mai mare decât aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent potrivit legii va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul, prin emiterea unei decizii de imputare, în termen de 60 zile de la data când a luat cunoștință de hotărârea definitivă, dar nu mai târziu de 6 luni de la data când hotărârea a rămas definitivă. După expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare“. Decizia de imputare poate fi emisă în condițiile acestui act normativ, numai o singură dată și numai după ce a fost soluționat un litigiu de muncă prin care s-a anulat total sau parțial o decizie de imputare inițială sau un angajament de plată, ori s-a constatat un prejudiciu superior celui imputat.

TITLU EXECUTOR JUDECĂTORESC — se realizează prin investirea cu formulă executorie a hotărârii definitive a instanței de judecată. 1. **Competență:** Instanța a cărei hotărâre definitivă urmează a fi investită cu formulă executorie. Dacă nici una din părți nu are domiciliul cunoscut în țară, investirea cu formulă executorie se face la judecătoria sectorului III al municipiului București (art. 376 alin. 3 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții:** Persoanele fizice care au câștigat litigiul sau reprezentanții lor leli trebuie să solicite în scris investirea cu formula executorie. În cazul când creditor este o unitate socialistă, instanța care a dat hotărârea executorie va comunica executorului judecătoresc sau unității creditoare dispozitivul hotărârii conform art. 269 alin. 3 și 4 Cod. pr. civ., astfel că unitățile nu sînt nevoite a cere investirea cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești. Conform D. nr. 221/1980, art. 22, adresa instanței cuprinzînd comunicarea dispozitivului constituie titlu executor. 3. **Procedură:** Hotărârile se investesc cu formulă executorie prin aplicarea unei ștampile (sau scrierea unui text tipizat) stabilit de art. 269 Cod. pr. civ. și se eliberează numai părții care a câștigat sau reprezentantului ei legal. 4. **Model de cerere:**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., vă rog ca în conf. cu art. 374—376, Cod. pr. civ. să investiți cu titlu executoriu instanța civilă nr..., din..., a acestei judecătoria, pe care depun în copie legalizată și care a rămas definitivă în..., așa cum rezultă din dosarul cauzei nr..., aflat în arhiva Instituției.

Semnătura

Tovarășul președinte al Judecătoriei...

Taxe de timbru: Cererea de investire se timbrează de persoanele fizice cu 50 lei cînd hotărârea judecătorească a

fost dată într-o țară străină (H.C.M. nr. 911/1955, pct. 3 din anexă, I.M.F. nr. 1711/1960, par. 42). 6. **Notă:** Cererea persoanei fizice poate fi formulată în termen de 3 ani de la data rămîinerii definitive a hotărârii a cărei investire se solicită (art. 6, D. nr. 167/1958). Hotărârea este definitivă în următoarele cazuri: cînd împotriva acesteia partea interesată nu mai poate face recurs; dacă s-a renunțat la recurs prin declarația părților; cînd s-a împlinit termenul de recurs și ea nu a fost atacată; atunci cînd recursul declarat a fost respins, retras, perimat sau anulat; dacă recursul a fost admis, hotărârea ultimei instanțe devine definitivă la data pronunțării.

TITLURI EXECUTORII NOTARIALE — Sînt reglementate prin D. nr. 387/1952. 1. **Categoriile de creanțe** provenind din: avansuri spre decontare, împrumuturi acordate de C.A.R.; materiale predate de unitățile cooperatiste meșteșugărești cu munca la domiciliu; bunuri nerestituite bibliotecilor și organizațiilor culturale sau sportive; datorii neachitate de locatari; datorii provenind din chirii; orice creanță dacă nu depășește 500 lei. 2. **Competență.** Notariatul de stat în circumscripția unde își are sediul creditorul (art. 3). 3. **Condiții:** debitorul să nu fie o unitate socialistă (art. 1, alin. ultim); asupra datoriei să nu existe litigiu judecătoresc (art. 2, alin. 1); debitul să nu fie prescris; în cazul creanțelor provenite din avansuri spre decontare debitorul să nu mai fie în raporturi de muncă cu creditorul (art. 1, lit. g); în cazul creanțelor care reprezintă costul reparării stricăciunilor produse de locatari valoarea acestora să nu depășească 200 lei (art. 1, lit. c). 4. **Procedură.** Înainte de a cere eliberarea titlului executor creditorul este obligat să someze pe debitor să achite suma datorată în termen de 10 zile de la data comunicării, cu mențiunea că în caz de neplată se va cere eliberarea unui titlu executor notarial și se va proceda la urmărirea silită. Cererea se poate face numai după trecerea unei perioade de 10 zile de la primirea somației. Cererea pentru obținerea titlului executor cuprinde: numele și prenumele creditorului și ale debitorului precum și domiciliile lor; ocupația și locul de muncă al debitorului; suma datorată; temeiurile de fapt și de drept ale datoriei; data comunicării somației (art. 6). Cererea va fi însoțită de: orice înscris doveditor al datoriei; copia somației certificată de creditor; dovada comunicării somației către debitor, respectiv confirmarea de primire (art. 7). 5. **Model de cerere:**

Tovarășe notar șef,

Subscrisa..., cu sediul în..., str..., nr..., vă rugăm a dispune eliberarea unui titlu executor, în valoare..., împotriva debitorului nostru..., domiciliat în..., str..., nr..., încadrat la...

Debitorul ne datorează suma menționată ca urmare a faptului că nu a...

La data de... am somat pe debitor să achite debitul, fără ca acesta să se conformeze.

Anexăm prezentei cereri copii certificate de pe: contul de debitor (sau alte acte doveditoare); somația și dovada comunicării ei.

Director Contabil șef. Oficiu juridic,
Tovarășului notar șef al Notariatului de stat...

6. **Taxe/timbru:** 1% din valoarea creanței, dar nu mai puțin de 5 lei. Se plătește nu la introducerea cererii, ci la eliberarea titlului executor (pct. 14 anexă H.C.M. nr. 911/1955 și I.M.F. nr. 1711/1960 par. 83). 7. **Notă.** Notariatul de stat nu are dreptul să acorde scutiri, amînări sau eşalonări de plată (art. 11). Termenul este de 3 ani și începe să curgă de la aceeași dată (art. 3 și 7, D. nr. 167/1958).

EXECUTAREA TITLURILOR EXECUTORII NOTARIALE. Reglementarea este dată prin D. nr. 387/1952. 1. **Competență:** Executorul judecătoresc de pe lângă judecătoria în circumscripția căreia se află sediul debitorului (art. 12 alin. 1). 2. **Procedură.** Executarea are loc la cererea creditorului

(persoană fizică sau juridică). Dacă însă creditorul este statul sau o instituție bugetară, notarul care a emis titlul executor este obligat a-l trimite din oficiu secțiunii financiare spre executare (art. 12 alin. 2). Cînd executarea se face prin poprire, executorul judecătoresc va înființa în mod direct poprirea prin comunicarea ei terțului poprit, înștiințînd despre aceasta și pe debitor (art. 13, alin. 4). Poprirea nu este supusă validării, cu excepția cazurilor cînd terțul poprit declară că nu datorează suma sau nu o consemnează. Terțul poprit este obligat ca în termen de 5 zile de la primirea popririi sau de la scadența datoriei să consemneze suma și să predea recipisa executorului judecătoresc. Dacă terțul declară că nu datorează suma de bani debitorului urmărit sau dacă nu o consemnează în termen de 5 zile, executorul va înștiința instanța pe lîngă care funcționează. Aceasta va cita de urgență pe creditor, debitor și pe terțul poprit, va administra probe, va valida sau desființa poprirea (art. 14). Dacă executarea se face asupra bunurilor mobile ale datornicului, se procedează la urmărirea lor silită. 3. **Notă:** Scutit de taxa de timbru (I.M.F. nr. 1711/1960, par. 53 lit. g). Vezi și executarea silită a bunurilor mobile

SECHESTRU ASIGURĂTOR — este reglementat de Cod. proc. civ. 1. Competență: Judecătoria domiciliului debitorului (art. 595). 2. **Condiții:** Creanța trebuie să fie constatată printr-un înscris și să fie ajunsă la termen (art. 594). Este necesar ca să existe o cerere de chemare în judecată a datornicului. Creditorii care nu au înscris constatator al creanței sînt îndatorați ca, odată cu cererea de sechestr, să dea o cauțiune reprezentînd 1/3 din valoarea reclamată (art. 594). 3. **Procedură:** Sechestrul asigurator se efectuează de către executorul judecătoresc (art. 599). 4. **Model de cerere:**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat..., vă rog să dispuneți înființarea unui sechestr asigurator asupra bunurilor mobile ale debitorului meu..., domiciliat în...

Motivele cererii sînt următoarele:

În fapt, debitorul îmi datorează suma de lei..., ca urmare a..., așa cum rezultă din... Pentru realizarea creanței mele am introdus acțiune la acest tribunal împotriva debitorului.

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art. 594 Cod pr. civ.

Anexez la prezenta cerere copie legalizată de pe acțiunea intentată pîrîtitului și copie de pe actul constatator al creanței mele²

Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

¹ Cauza creanței creditorului:

² Dacă creanța nu este constatată prin act scris, această mențiune va lipsi; se va consemna în schimb cauțiunea, menționîndu-se depunerea recipisei.

5. **Taxe de timbru:** Unitățile socialiste sînt scutite de taxa de timbru (art. 77 H.C.M. nr. 792/1960). Cererile persoanelor fizice se taxează cu 50 lei indiferent de valoarea creanței (H.C.M. nr. 911/1956 pct. 3 din anexă). 6. **Notă:** Încheierea de înființare a sechestrului asigurator se dă în camera de consiliu fără citarea părților și este supusă recursului potrivit regulilor procedurii necontencioase în termen de 15 zile de la comunicare (art. 336 și 338).

EXECUTAREA IMOBILIARĂ PENTRU CREANȚELE UNITĂȚILOR SOCIALISTE — este reglementată de D. nr. 221/1960. 1. Competență: Executorii judecătorești de pe lîngă judecătoria în a cărei rază teritorială se găsesc bunurile urmăribile, coordonarea întregii executări revenînd organului în raza căruia domiciliază debitorul (art. 5 și 8 alin. 1). 2. **Condiții:** Urmărirea nu poate începe decît dacă unitatea creditoare are creanța sa constatată printr-un titlu executor (art. 1), iar dreptul la executare nu a fost pre-

scris (trei ani); nu pot fi executate creanțele sub 3.000 lei împotriva debitorului care realizează exclusiv venituri din muncă; creanțele ce se pot acoperi din veniturile pe 1 lună (art. 28). 3. **Procedură:** Dispozitivul hotărîrilor prin care se acordă sau se recunosc drepturi unităților socialiste se comunică de instanță unităților socialiste creditoare, în vederea executării silită (art. 20). Executarea creanțelor bănești este precedată de o înștiințare de plată, comunicat debitorului de către executor în 3 zile înainte de începerea executării (art. 23). Pentru imobilele urmărite, organul de executare instituie ca administrator-sechestr unitatea creditoare (art. 40 H.C.M. nr. 792/1960) Prețul se fixează de organul de executare, potrivit legii, și se comunică unității creditoare, aceasta fiind obligată în termen de o lună să declare dacă înțelege să preia imobilul urmărit pe seamă creanței sale. Dacă sînt mai multe unități socialiste creditoare, imobilul se va atribui de preferință celeia păgubite prin infracțiune (art. 41 și 42 H.C.M. 792/1960). Cînd sînt mai multe unități păgubite prin infracțiune, imobilul se atribuie celeia desemnate de consiliul popular al localității. Dacă creanța unității care a preluat imobilul este mai mică decît valoarea acestuia, diferența va fi depusă la CEC de către creditoare în termen de 2 luni de la preluare, la dispoziția organului de executare (art. 43 H.C.M. nr. 792/1960). La cererea justificată a acesteia, executorul poate prelungi termenul cu cel mult o lună (art. 43 alin. final). Potrivit art. 31, D. nr. 221/1960, autorizațiile pentru transmiterea bunurilor imobiliare nu sînt necesare în cazul imobilelor urmărite de unitățile socialiste. Dacă imobilul nu se preia de unitatea creditoare, organul de executare procedează la vânzarea directă către orice altă unitate socialistă. În cazul cînd o asemenea vânzare directă nu a avut loc se procedează la vânzarea prin licitație iar în cazul cînd imobilul nu se vinde nici în acest mod, se prîdă în contul creanței, comitetului (biroului) executiv al consiliului popular pe al cărui teritoriu se află imobilul, la o valoare redusă cu 60% (art. 50 H.C.M. nr. 792/1960) Creanța unității de stat se reduce cu valoarea astfel stabilită. Scutit de taxa de timbru (art. 77 H.C.M. nr. 792/1960). 4. **Notă:** În cazul în care, în perioada celor 3 ani în care se poate efectua executarea silită, ea nu a avut loc, însuși unitatea creditoare a făcut cereri de executare sau o poprire, prescripția nu operează, fiind întreruptă (art. 1 lit. c, D. nr. 167/1958 și Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 5/1966). După întreruperea prescripției începe să curgă o nouă perioadă de 3 ani în cazul păgubelor provenite din infracțiuni, prescripția dreptului de a cere executarea silită se suspendă pe timpul cît debitorul nu are venituri sau alte bunuri urmăribile (art. 4 alin. 2).

EXECUTAREA IMOBILIARĂ PENTRU CREANȚELE PERSOANELOR FIZICE — este reglementată de Cod. proc. civ. 1. Competență: Executorul judecătoresc de pe lîngă judecătoria în a cărei circumscripție teritorială este situat imobilul urmărit (art. 491). 2. **Condiții:** Executarea silită se poate efectua numai în baza unui titlu executor (art. 372 și 379 Cod pr. civ.). Ea se pornește la cererea creditorului (art. 373). 3. **Procedură:** Orice urmărire a unui imobil începe printr-un comandament făcut de creditor datornicului prin executorul judecătoresc (art. 492). Acest comandament se face în persoană sau la domiciliul datornicului (art. 493); după 30 de zile de la comunicarea comandamentului, executorul se deplasează la locul imobilului și încheie un proces-verbal de situație (art. 499). Apoi instanța fixează termen de vânzare și se procedează la vânzarea imobilului și la distribuirea prețului obținut. **Notă:** Scutit de taxa de timbru deoarece partea care, ajuns la această fază procesuală a plătit taxa de timbru la acțiunea principală în urma căreia obține titlul executor (I.M.F. nr. 1711/1960 par. 53 lit. g). Cererea de executare silită trebuie intentată în cel mult 3 ani de la data cînd s-a născut dreptul de a cere executarea silită, adică de la data cînd hotărîrea judecătorească a devenit definitiv (art. 6, D. nr. 167/1958). Dacă creditorul a lăsat să treacă 6 luni de la îndeplinirea oricărui act de executare, fără să

urmat alte acte de urmărire, executarea se perimă de drept. În caz de suspendarea executării, termenul de performare curge de la încetarea suspendării (art. 389). Executarea nu va reîncepe decât în baza unei noi cereri de executare formulată de creditor.

EXECUTAREA MOBILIARĂ PENTRU CREAŢELE PERSOANELOR FIZICE — este reglementată de Cod. proc. civ. 1. **Competență:** Executorul judecătoresc de pe lângă prima instanță, când se pun în executare hotărâri judecătorești (art. 373), sau cel al judecătoriei în a cărei circumscripție domiciliază debitorul în cazul când se pun în urmărire silită alte titluri executorii. 2. **Condiții:** Executarea silită are loc numai la cererea creditorului art. 373 și 389). Este necesară existența unui titlu executor sau a unei hotărâri cu execuție provizorie (art. 372 și 374). Executarea se va face numai după încunoștiințarea datornicului odată cu somația, iar cu cel puțin o zi înainte de executare se va face o somație la care se anexează și copia titlului executor (art. 387 și 388). Nu se pot urmări silit: lucrurile trebuincioase pentru culcatul debitorului și al familiei sale cu care locuiește; hainele necesare; icoanele și portretele de familie (art. 406). Pentru datorii de alimente (pensii alimentare), chirii sau alte creanțe privilegiate asupra mobilelor se pot vinde în lipsa altor bunuri: instrumentele de arat, animalele, semintele și înrășămintele; alimentele ce depășesc nevoile datornicului și ale familiei sale pe timp de o lună; o vacă sau doi oi, sau cinci capre, sau patru porci, sau zece oi, la alegerea debitorului; nutrețul ce depășește hrana pe o săptămână a animalelor care nu s-au urmărit; unelte lucrătorilor; unelte trebuincioase în ateliere; carul sau căruța și alte unelte de muncă; stupii cu miere; instrumentele sau cărțile trebuincioase pentru știința, arta sau profesia datornicului (art. 407). Animalele ce prisosesc se pot urmări silit pentru orice fel de datorie. 3. **Procedură:** Executarea nu se poate face decât între orele 8 și 18 (art. 385). Executarea începută poate continua în ziua respectivă sau în zilele următoare. Ea nu se face duminicile și sărbătorile legale, afară de cazuri urgente și cu o încuviințare anume

(art. 386). Prezența unui organ de miliție este necesară, sub pedeapsă de nulitate: dacă datornicul nu deschide ușile, camerele ori dacă acesta lipsește și nu este, spre a-l reprezenta, nici o rudă locuind cu dînsul (art. 412). Executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal scris de el și de toate persoanele care au fost de față (art. 416—417). Obiectele sechestrate vor fi pecetluite sau se vor lăsa în grija unui custode, făcîndu-se respectiva mențiune în procesul-verbal. Datornicul nu poate fi numit custode și nici o rudă a sa pînă la gradul 4, decât dacă creditorul consimte la aceasta. În cel mult 36 ore de la depunerea procesului-verbal de sechestru la grea respectivă, judecătorul va fixa ziua și locul vînzării obiectelor urmărite (art. 431). Vînzarea se va înștiința formal datornicului în persoană sau la domiciliu și nu poate avea loc înainte de două săptămîni și nici cu mai mult de o lună de la data procesului-verbal (art. 433 și 434). Dacă debitorul și creditorul vor cere, termenul vînzării se poate scurta sau prelungi (art. 435), ori cînd obiectele sînt supuse strîcîciunii, sau pierii judecătorul poate scurta din oficiu termenul vînzării (art. 436). Sumele rezultate din vînzare se remit creditorului urmăritor, după ce se scad cheltuielile de urmărire și vînzare (art. 450). Dacă sînt mai mulți creditori, sumele se vor distribui de instanța care a efectuat urmărirea, cu citarea părților (art. 451). 4. **Notă:** Scutit de taxa de timbru deoarece partea care a ajuns la această fază procesuală a plătit-o la acțiunea principală în urma căreia a obținut titlul executor (I.M.F. nr. 1711/1960 par. 53 lit. g). Cererea de executare silită trebuie depusă în cel mult 3 ani de la data cînd s-a născut dreptul de a cere executarea silită, adică de la data cînd hotărîrea judecătorească a devenit definitivă (art. 6. D. nr. 167/1958). Dacă creditorul a lăsat să treacă 6 luni de la data îndeplinirii oricărui act de executare, fără să fi urmat alte acte de urmărire, executarea se perimă de drept și orice parte interesată poate cere desființarea ei. Dacă se face o nouă cerere de executare se va reîncepe procedura execuțională (art. 389).

AI. D.

Intrebări și răspunsuri

● **INTREPRINDEREA DE ÎMBUȘĂȚĂȚIRE ȘI EXPLOATARE A PAȘTIILOR, Giurgiu** — În conformitate cu dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 325/1983, contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se calculează și se reține și pentru sporul de venime (începînd cu data de 1 septembrie 1983). De la data respectivă acest spor se include și în baza de calcul la toate categoriile de pensii. Revenitor la a doua problemă vă rugăm să consultați răspunsul pentru tovarăsa Occeană Ion.

● **ION PARASCHIV, București** — Diminuarea sau majorarea cu pînă la 10% din retribuția individuală culeasă în acord global, în funcție de contribuția fiecărui membru al formației de lucru la realizarea sarcinilor, se face la aprecierea membrilor formației și a conducerii subunității. În baza acordului majorității membrilor formației sau al conducerii subunității, se reduce sau măjorează retribuția individuală. Potrivit prevederilor art. 1 din Decretul nr. 389/1972, contribuția pentru asigurările sociale se

varsă asupra cîștigului brut realizat de toate persoanele încadrate cu contract de muncă, indiferent dacă au sau nu și calitatea de pensionari.

● **ION OCHEANĂ, Iași** — 1). În aplicarea prevederilor art. 33(2) din Legea nr. 57/1974, la funcțiile cu 7 gradații cad sub incidența lui 10% gradațiile 5, 6 și 7. 2). Dispozițiile art. 33(3) din Legea nr. 57/1974 referitoare la faptul că personalul încadrat la ultima gradație nu poate depăși 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații se aplică în sensul că procentul maxim aprobat între aceste limite pentru ultima gradație nu poate fi depășit în mod permanent. Astfel, dacă această limită a fost realizată, nici o persoană nu mai poate fi încadrată la ultima gradație pînă nu se realizează, prin mobilitatea naturală, un loc liber pentru o astfel de gradație. 3). În exemplul menționat, în condițiile prevederilor pct. 11 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, persoana în cauză putea fi încadrată pînă la gradația 7, dacă procentul de

10% menționat la pct. 2 de mai sus nu se depășea.

● **NICOLAE FIERA, Balș** — Funcția de ofițier poștal este o funcție economică numai în sectorul de poștă și telecomunicații. Vechimea realizată în această funcție nu se poate lua în calcul ca vechime în funcții economice pentru încadrarea în funcția de contabil principal în alte sectoare de activitate.

● **ANA POPESCU, Codlea, Brașov** — În raport de datele prezentate îndepliniți condițiile legale pentru a ocupa un post de contabil sau planificator. Dat fiind însă faptul că sînt inginer zootehnist, pentru a vă putea încadra într-un alt sector de activitate este necesar să obțineți aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

● **VASILE CIOLPAN, Borșa, Maramureș** — Potrivit prevederilor art. 134 alin. 1 din Codul muncii, desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile, se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității. Forma scrisă a dispoziției de desfacere a contractului de muncă este obligatorie, adică este de natura validității desfacerii și, ca atare, în lipsa acesteia, desfacerea

contractului de muncă nu poate fi prezumată în nici o situație. Corespunzător dispozițiilor art. 8 alin. 1 din Legea nr. 1/1970, vechime neîntreruptă în aceeași unitate are persoana care a lucrat într-o unitate, pe baza aceleiași contract de muncă încheiat, pe durată nedeterminată. În consecință, o persoană încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată care lipsește din unitate, indiferent de motive și indiferent de perioadă, sau nu revine la lucru în termen de 15 zile după satisfacerea serviciului militar, dacă își reia activitatea în temeiul aceluiași contract de muncă deoarece acesta nu a fost desfășurat printr-o dispoziție scrisă a conducerii unității, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în baza dispozițiilor legale menționate mai sus, și, implicit de sporul de vechime aferent, sistarea plății acestuia și imputarea sumelor încasate neavând un fundament legal. Aceasta nu înseamnă însă că persoanele din unitate vinovate de neluarea măsurii desfacerii contractului de muncă sunt exonerate de răspunderea disciplinară și răspunderea materială determinată de această neglijență, dacă astfel a fost afectat bunul mers al unității sau s-a produs un prejudiciu material. În același mod se pune problema și pentru membrii cooperatori.

● **VALERIU DUMA, Beiuș, Bihor** — Retribuțiile funcției de jurist principal, în raport cu grupa de ramuri a unității, sunt cele de la lit. A, pct. 12 din anexa nr. VII. La Legea nr. 57/1974, Retribuțiile din tabelul de la art. 27 alin. 1 al Legii nr. 57/1974 se aplică numai pentru funcțiile exprimate prevăzute în tabel, așa după cum rezultă evident din titlul tabelului.

● **CONSTANTIN FLORIN, Găești** — În legislația muncii și în statele de funcție nu există un post sau o funcție cu denumirea responsabil cu disciplina contractuală. Sub această denumire se înțelege doar o serie de atribuții pe care urmează să le îndeplinească o persoană încadrată pe o anumită funcție, de regulă, cu pregătire juridică sau economică. În consecință, nu puteți pretinde să vi se treacă în carnetul de muncă o funcție inexistentă. Atât timp cât operează prevederile Decretului nr. 367/1980 nu se poate transforma postul de tehnician principal în jurist, întrucât ar fi supus blocării. În ceea ce privește retribuiția dv. la o eventuală încadrare într-un post de jurist vacant și care nu este supus blocării, aceasta urmează să se stabilească potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974.

● **COSTICA IONIȚĂ, Brăila** — În situația când o persoană se găsește în concediu de odihnă și în unitate se beneficiază de săptămâna redusă de lucru, aceasta nu se include în durata

concediului legal de odihnă. În ceea ce privește acordarea zilei libere în timpul cât o persoană se găsește în concediu medical, aceasta se consideră zi de sărbătoare, nu se plătește indemnizație din C.A.S. și nu se poate efectua după reluarea activității.

● **COOP. „MUNCA INVALIDIZILOR”, Oradea** — Legea nr. 3/1977 nu prevede existența unei „pensionări temporare”. Faptul că pensionarii de invaliditate sint revizuiți periodic la termenele stabilite de comisiile de expertiză medicală este cu totul altceva decât o pensionare temporară. În consecință, dacă persoanele în cauză au fost pensionate de invaliditate gr. II și ca atare li s-au desfășurat contractele de muncă, posturile deținute devenind astfel vacante, acestea intră sub incidența prevederilor Decretului nr. 367/1980. Deblocarea posturilor se poate realiza numai în situațiile și condițiile prevăzute de pct. B din anexa la Decretul nr. 367/1980.

● **MARIA SIRCUCU, Băcești, Vaslui** — Funcția de oficiar este considerată funcție economică însă numai în cadrul sectorului de poștă și telecomunicații. Întrucât dv. sînteți absolventă a liceului de cultură generală și aveți o vechime de cel puțin 2 ani în activitate, potrivit prevederilor pct. 69 lit. c din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 îndepliniți condițiile legale pentru a ocupa un post de contabil într-o unitate socialistă.

● **GHEORGHE MOCANU, București** — În conformitate cu dispozițiile Decretului 338/1983 zilele absente nemotivate din producție se scad din concediul de odihnă. În situația relatată de dv. în scrisoare urmează ca din concediul de odihnă să vi se scadă 4 zile și jumătate.

● **IRINA HANAȘI, Sibiu** — Potrivit prevederilor art. 123 din Codul muncii, orele prestate peste programul de lucru în scopul asigurării serviciului pe unitate se compensează cu timp liber corespunzător. În situația în care sint probleme în unitate cu privire la acordarea timpului liber corespunzător, conducerea acesteia urmează să ia măsuri organizatorice ca durata fiecărui schimb a serviciului pe unitate să nu depășească, după caz, 8—9 ore.

● **DUMITRU DOGARU, Arad** — Prevederile art. 8 alin. 3 din Decretul nr. 325/1983 precizează că sumele la care se referă nu sint plafonate la cuantumul a trei retribuiții anual, iar dispozițiile alin. 4 nu ridică probleme de interpretare. În situația în care aveți unele nelămuriri pe care nu le-ați putut soluționa cu organul administrativ ierarhic superior unității, vă rugăm să le arătați în mod concret.

● **I.A.S. SASCUT, Bacău** — Nu putem răspunde întrucît nu înțelegem cum persoana în cauză a primit adăc de acord global dacă a fost retribuit în regie. Pentru lămurirea situației vă recomandăm să luați legătura cu Oficiul raporturi de muncă din cadrul D.P.M.O.S.-Bacău, unde să prezentați detaliat cazul și veți primi precizări privind modul corect de calcul al indemnizației de concediu.

● **IULIANA RANIȚĂ, Recaș, Timiș** — În raport de prevederile pct. 6 din Legea nr. 12/1974 și în măsura în care U.N.C.A.P. nu a adoptat alte reglementări specifice pentru sectorul cooperăției agricole, nu îndepliniți condițiile pentru a putea ocupa un post de contabil cu contract de muncă dacă nu aveți o activitate de cel puțin doi ani prestată în baza unui asemenea contact.

● **GEORGETA CÎNDEA, Buziaș, Timiș** — Selecționarea personalului în cazul reducerii unor posturi de această natură este atributul exclusiv al conducerii unității, neputînd fi cenzurat de organele de jurisdicție a muncii. Împotriva selecționării, corespunzător prevederilor art. 175, alin. 1, lit. c din Codul Muncii, vă puteți adresa organului administrativ ierarhic superior unității, care este singurul organ competent să aprecieze asupra oportunității măsurii și să dispună revocarea acesteia.

● **ELEONORA GRECU, Brașov** — Unitatea v-a stabilit retribuiția corect întrucît nu îndepliniți condițiile de la art. 35 lit. c. din Legea nr. 57/1974. Nu aveți o vechime de cel puțin 4 ani în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, respectîndu-vă condițiile de studii în funcții economice de nivel mediu.

● **ÎNTEPRINDEREA PREFABR. CATE BETON, Craiova** — Prevederile art. 127 din Codul muncii se referă la hotărîri ale Consiliului de Miniștri date în cazul unor unități cu specific sezonier, sau care în anumite perioade ale anului își reduc temporar activitatea din cauza condițiilor atmosferice nefavorabile etc. Vă recomandăm să solicitați relații la centrala de care aparțineți să vă comunice dacă în urma dv. de activitate s-a dat vreun astfel de hotărîre.

● **DUMITRU SCURTULESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Răspunsul dat în nr. 9 este cel corect, ziua respectivă a fost considerată zi nelucrătoare și deci nu se plătește nici indemnizația din C.A.S.

